

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXIII. Falso caedis damnatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

fuisse. At sine teste. De omnibus depositis loquar. Misera hercule conditio mortalitatis, quando omnibus jam, quæ agimus, videtur opus esse teste: ita parum facit veritas, ita nullum nomen est fidei. Non satis videri potest probatum, quod duo sciunt. Veniamus tamen (ut dixi) ad probationem. Occidit eum, à quo pecunia negabatur. Iterum quæro: qua ratione, qua causa? Odium fuit. Unde? Ego quare occidere debuerit, dico: Inficiabatur: tu ut hanc causam occidendi excludas, substituas aliam necesse est, Satis argumenti erat, si occidisset clam, si ex infidiis: si tanquam negaturus. Quæ causa hominem in scelus egit? quid fuit, quod tantam rabiem concitaret, nisi illud, quod sciebat se dedisse? cum dicenti, Apud te pecuniam deposui, respondebatur, Quis testis est? quæ probatio est? quanti animi æstus agebantur? non vobis videbatur, cum feriret, illa dixisse: Ita non de posui? Optime mehercule mihi videtur, ac militari facinore illa exclamasse, I nunc, & nega: I nunc & alienam pecuniam converte in tuas cupiditates: non uteris tamen. Erat argumentum ergo tantum, quod occidit. Quam ultra desideratis probationem? occidit statim moriturus. Frequenter judicia huiusmodi exercentur, ut si res in notitia dicitur esse servulorum, torqueri mancipia videamus. Si nos civitatis & conditio militiæ pateretur, se in tormenta obtulisset, illum poposcisset. Non tibi videtur præbuisse de animo suo quæstionem?

CCCXIII.

Falso cædis damnatus.

QUI CÆDIS REUM ACCUSAVERIT, NEQUE DAMNAVERIT, IPSE PUNIATUR. DAMNATORUM SUPPLICIA IN DIEM TRICESIMUM DIFFERANTUR. Accusavit quidam & damnavit: ¹ in diem tricesimum dilata damnatio est: intervenit is qui occisus dicebatur, petit reus pœnam accusatoris.

S E R M O.

Non erit alienum, advocatum dare huic accusatori. Fecit rem

(ut

¹ Non vobis videbatur, cum feriret.]

² In diem tricesimum.] Hæc lex post-Malim, videatur. Idem. | ca ab Imperatore Theodosio renovata est.

(ut parcissime dicam) pœnitentia dignam: & fortius defendetur ab alio, & majore cum verecundia patronus confitebitur, si quid confitendum est. Et quotiens causa plus juris habet quam pudoris, ad eum transferenda est qui non erubescit.

DECLAMATIO.

R eum capitis arcessitis in ea civitate, in qua hoc grave & indignum videtur: & reum capitis arcessitis, qui ipsi intolerabilem hanc crudelitatem vocatis. Conveniatis, qui temeritatem accusationis incusant, nihil nisi certum exploratumque deferre. Ergo lege occidi vultis hunc statim, ¹ qui reum cædis detulerit. Hactenus agnosco: detulit enim, quem defendo, damnavitque: hoc jam ad nos pertinet. Hic enim indamnatus est. Sequitur ergo, ² ut aliam legem afferamus, aut hanc mutes, aut hoc audeas dicere, Jus aliquod tibi esse constitutum. Ad interpretationem nos vocas, & ex hac lege, qua litigas, aliam constituere conaris. Non ista res judicum, non horum, qui ad certa jura, & quidem jurati, confederunt. Deflecti jura ne pro defensione quidem æquum est: legem vero mutare, ut occidas, & crudeliter interpretari jus, quod à magistratibus scriptum est, cujus animi est? Ego legem habeo adversus eum demum scriptam, qui detulerit, neque damnaverit. Non scrutor, quid voluerit legumlator: neque

est. I. si vindicari. C. de pœnis. cap. cum apud Theſſaloniam. II. quaest. 3. Ærod.

I Qui reum cædis detulerit. Hactenus agnosco.] Ærodus: detulerit damnaveritque. Hactenus legem agnosco. Cui subscribere non possum. Nondum enim additum voluit declamator damnasse, & de lege sufficit intelligi. Hactenus, inquit, agnosco, scilicet, quod est in lege, quodque de reo dicitur. Hucusque agnoscere cogor. Sed est proximum aliud, quo eadem lege apparet nos non teneri. Detulit enim, quem defendo, damnavitque:

hoc jam ad nos (id est, hac parte) non pertinet. Sic recte Ærodus. Hinc apparet totam eam legem nobis aptari non posse, Hic enim indamnatus est. id est, hunc non pronuntiatum est injuste detulisse. Vel etiam, Hic enim damnatus est, nempe quem detulit. Itaque miror, quid in mentem venerit Ærodio, cum faceret: Hic enim indemnatus est, quia accusatus non est. Gronovius.

2 Ut aliam legem afferamus.] Immo afferas. Idem.

¹ neque enim possum. ² Sæva inquisitio in præterita est. Id sive voluit esse, quod scripsit, sive aliud aliquid cogitavit, hoc scripsit, ³ hoc jure viximus, hoc spectavit. Nihil minus ferri oportet in civitate, quam ut lex decipiat. Innocentem accusavi: fatis est, quod damnavi, neque enim lex ista scripta est, ut qui innocentem accusaverit, capite puniatur: sed ut puniatur, qui accusaverit, nec damnaverit. Quomodo ergo nihil prodesset accusatori, si non damnasset, postea nocentem esse compertum eum, quem accusavit: ita ei, qui fortunam secundam, judicii tulit, non debet nocere, quod postea accidit. Lex talem conditionem judicii facit, in quo cædis accusatur reus, ⁴ ut utique adversus alium pronuntietur: aut reum damnari oportet, aut accusatorem. Tu quid vis? ut uterque damnatus sit: ⁵ an ut istud verum sit, ut damnatus sit reus & accusator: illud tamen lex voluit. Transeo, quod perniciosum sit interpretari legem, & ⁶ ad ingenia utriusque converti: id quod scriptum est, ne dubitaretur, dubium fieri, postquam scriptum est. ⁷ Descendo ad hanc quoque intentionem: non quia necesse est, nec quia ad vestram religionem pertinet, nec quia solvit ista res jusjurandum: sed quia victori obtinentique causam ⁸ facile est, & debet disputari.

Recte

¹ Neque enim possum.] Nempe illud est quod Julianus ait, Non omnium quæ à majoribus constituta sunt, &c. Demosth. κτ̄ μείδ. καὶ ὅταν ᾖ π̄ δῆδ̄ εἰς τὸ νόμ̄ς, ὅποιοι π̄ν̄ς εἰσι σκοπ̄ν̄. ἐπειδὴν δὲ ἦδ̄ εἰς, φυλάττειν καὶ κατ̄, ὡς ἦεντων ἦεντων, inquit Plato. Ærodius.

² Sæva inquisitio in præterita.] Nihil hic neque sævitiæ neque crudelitatis. Lege: Sæva inquisitio. Gronovius.

³ Hoc jure viximus.] Cur non vivimus. Idem.

⁴ Ut utique adversus alium pronuntietur.] Ærodius: nec utique ut adversus alium pronuntietur, sed aut reum. Nihil hic mendosum, nisi vox alium: pro qua

substitui oportet aliquem vel alterum. Cæterum his verbis confirmatur, quod supra dixit: Hic enim indamnatus est. Idem.

⁵ An ut istud verum sit.] Scribe: At, ut istud verum sit, ut damnatus sit reus & accusator, illud tamen lex voluit. Nempe, ut alter tantummodo damnaretur. Idem.

⁶ Ad ingenia utriusque converti.] Ærodius: ad ingenia cuiuscunque converti. Forfan, ad ingenia ludibriaque converti. Idem.

⁷ Descendo ad hanc quoque intentionem.] Forte contentionem. Etsi nota sit apud rhetores intentio accusatoris. Idem.

⁸ Facile est & debet disputari.] Scribe: facile est de lege disputare. Ærodius.

¶ h 3

Recte fecit legumlator, qui ita scripsit legem, ut non puniretur, si condemnasset. Quare? noluit accusatorem esse calumniatorem, noluit accusatorem dare aliquid odio. Alioqui scimus multa vera quidem non esse, credibilia tamen esse. ¹ Accusator quid debet tibi? ut eum deferat, adversus quem argumenta habeat: adversus quem testes habeat: alioqui nocentem an innocentem qui scit? Ipsi iudices hoc non pronuntiant: sed se ex animi sui sententia facere profitentur. Quis autem miratur si ea res accusatorem decepit: quæ decipere iudices potuit? Accusator cum id effecit, ut reus damnandus videretur, reddidit rationem accusationis. Nullus autem ² tam inimicus legislator fuit, ut errorem accusatoris punire vellet. Oportet esse in civitate & accusatores: alioqui omnia mittuntur ad manus, omnia mittuntur ad ferrum. Per se difficilem rationem ³ vindictæ, & ultionis facimus, pene licentiam grassatoribus & latronibus damus, quod nemo accusare sine periculo capitis sui potest. Sed tamen adversus hæc illud remedium est quod accusator cogitat quid objecturus sit. Si ne hoc quidem prodest, vidisse aliquid in accusatione, motum esse probabilibus argumentis, in totum iudicia ista tollemus. Hunc autem habuisse, quare accusaret, credite iudicibus, qui damnaverunt. Hic inimicus, quid illi, qui cognoverunt? quo vultis motos esse iudices, ut damnarent? Non enim moti sunt auctoritate ipsius accusatoris, ⁴ argumentis moti sunt: illis credimus testibus moti sunt? hos habebamus. Et mihi videtur ideo constituta esse lex, quæ damnatum post tricesimum diem puniri voluit: quoniam videbat legumlator posse fieri, ut deciperetur accusator. Itaque ejus, qui non damnasset, præsentem poenam esse volue-

¹ Accusator quid debet tibi? ut eum.]
 Erodus: tamen esse accusator debet qui tibi vel eum. Potius: Accusator quid debet reipublicæ? verum deferat. Gronov.

² Tam inimicus legislator.] Immo tam iniquus. Idem.

³ Vindictæ & ultionis facimus.] Erodus: vindictæ difficiliorem facimus. Quid si: Per se difficilem rationem vindictæ & ultionis facimus. Idem.

⁴ Argumentis moti sunt: illis credimus.] Forte: credidimus.] Idem.

voluerunt, nulla dilatio est. Quid te movit? quid attulisti ad judicem? Hoc enim vult ¹ lex prius etiam ² approbari ipsi accusatori. Ergo etiam voluntas legis pro nobis est, & non tantum scriptum, quod satis erat. ³ Nisi ita recedamus ab eo quod propter te nostrum est, ut concessisse videamur. Sed ut transissetis, rursus, id quod dicebat, cum suspectus esset reus, boni erat civis accusare: neque aliter stare leges possunt, neque aliter civitas. Accusavi, quid postea? quoniam homo occisus videbatur. Hic tamen perire potuit, & occidi potuit, & hoc indignum est. Primum omnium ⁴ durum est, unam indici utrique fortunam, & occidi hominem, quia aliquis occidi potuerit. Hujus culpæ ita magna pœna est, causam edicitis. Deinde hoc non tantum accusatoris culpa factum est. Fortasse ita vixeras: multa petulanter, multa temere, multa cruenta commiseras. Turpissimi hominis argumentum est innocentem posse damnari. ⁵ Non enim dicit corruptum esse iudicium, non versatam pecuniam, ita non erubescis? homicida visus es. Tu porro tantum accusatori irasceris? non idem de te iudices senserunt? non omnium sententiæ?

CCCXIV.

¹ *Lex prius etiam approbari.]* Ærodius: vult lex prius, rem approbari. Legamus: Hoc enim vult lex, prius rem approbari ipsi accusatori. Idem.

² *Approbari ipsi accusatori.]* Quasi dicat, Dum lex punit temerarium accusatorem, etsi demus hunc nostrum illa lege non comprehendere, quia reum suum damnavit, licet revera innocentem ut ex post facto apparuit. non tamen eum punit, qui probabili ratione venit ad accusandum. Hoc enim in accusatore lex postulat, ut quod ait coram iudice, id apud se prius iudicet & probet, iusta ne causa vel dolore moveatur. Ærodius.

³ *Nisi ita recedamus ab eo.]* Ærodius: Nisi à jure recedamus, habeo. Alii, Nisi jura rescindamus. Deinde: Sed ut trans-

isset lra, rursus id quod dicebam. Mihi nascebatur: Nunc ut recedamus ab eo, quod proprie nostrum est, ut concessisse videamur, tamen esset rursus ei, quod diceret. Cum suspectus, &c. Gronovius.

⁴ *Durum est unam indici utrique fortunam.]* Sensus est, Atqui innocens occidi potuit, ni intra tricesimum diem pœna dilata esset, quod certe indignum est. Sed illud indignius & acerbius, utrumque puniri, ac perire simul accusatorem & reum: occidique hominem, non quia aliquis occisus sit, sed quia legibus occidi potuerit, & quanvis, innocens, suspectus tamen, ideo damnatus & convictus. Ærodius.

⁵ *Non enim dicit.]* Lege, dicit. Gronovius.